

++ dr B. Ziobrowski

Włocławek

Włocławek
AK

++
Balińska Janina
zam. Czarniak
ps. „Janka”

M: 861/2219 Pom.

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Baliniska Janina.....

T. K. - 861/22, 1930m.....

Wrocławski A. K.....

I./1. Relacja *M.2 5.1-2*

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne *M.1*

VI. Fotografie *zob. 12.1/1*

I/11. Relacja Baliniska Janina zam.
Czarniak

1. A. Błazejczak, Czarniak Janina,
[w:] Słownik biograficzny Kowal...,
pod red. Z. J. Zasady i B. Ziółkowskie-
go, Wrocław - Kowal 2006, s. 58-59,
manuskryp.

k. 2 s. 1-2

CZARNIAK JANINA (1917–1990)

ps. „Janka”, konspiratorka, nauczycielka, działaczka społeczna.

Urodziła się 24 VI 1917 r. w Kowalu. Pochodziła z rodziny rzemieślniczej o długoletnich tradycjach religijnych. Sama była osobą wierzącą i praktykującą. Jej rodzicami byli Józef Baliński (1897–1975) i Franciszka z d. Nowicka (1895–1970).

Ojciec był znanym i cenionym szewcem.

J. Czarniak ukończyła Szkołę Powszechną w Kowalu. Dalszą edukację kontynuowała w LO im. Marii Konopnickiej we Włocławku. W czasie trwania nauki ukończyła z wynikiem dobrym Kurs Drużyn Ratowniczych PCK. Świadectwo dojrzałości otrzymała w 1939 r.

W czasie okupacji zatrudniona została w magistracie m. Kowala jako pracownik biurowy. Tam też, mając dostęp do dodatkowych talonów na żywność oraz inne produkty, wydawała je nielegalnie najbardziej potrzebującym. Z tego powodu została aresztowana, lecz z braku przekonujących dowodów nie doszło do jej uwięzienia. Mimo tego zdarzenia nie została

pozbawiona pracy w niemieckim urzędzie, na terenie którego zakonspirowana była tajna, mała siatka Polek związanych z ZWZ-AK. J. Czarniak została wprowadzona do konspiracji przez Olę Lidkę, ps. „Lena”, a zaprzysiężona prawdopodobnie przez Gustawa Olszewskiego, ps.: „Gracjan”, „Wojtek”. Przyjęła ps. „Janka”. Współpracowała również z bezpośrednim łącznikiem AK (NN) z Warszawy. Komórka ta pomimo aresztowań z początku 1944 r. dotrwała do końca wojny. J. Czarniak, mającej dostęp do akt niemieckich, druków i pieczęci, powierzono wystawianie fałszywych dokumentów. Z tego powodu popularna w kowalskim środowisku Janka, dzięki życzliwości, swojej urodzie oraz miłemu usposobieniu stała się bardzo lubianą i popularną postacią.

Jako osoba mająca zdolności pedagogiczne oraz kochająca dzieci i młodzież, mimo świadomości grożących jej represji ze strony okupanta, zorganizowała i prowadziła w Kowalu tajne nauczanie dla polskich dzieci (objęła nim od 8–11 osób w dwóch kompletach) w zakresie programów szkoły podstawowej i średniej.

Po zakończeniu II wojny światowej Powiatowa Komisja Weryfikacyjna przy Inspektoracie Szkolnym we Włocławku, orzeczeniem nr 265/47, zaliczyła jej ponad pięć lat tajnego nauczania w Kowalu, przypadający na okres od 15 IV 1940 r. do 20 I 1945 r.

Jej wpływ na ludzi i związana z tym wdzięczność ujawniły się przy wyborze do pierwszej po zakończeniu II wojny światowej Rady Miejskiej Kowala. Podjęła tam pracę, służąc swoimi doświadczeniami przy organizowaniu magistratu miasta.

Z chwilą odrodzenia polskiego szkolnictwa, 8 II 1945 r., podjęła się pracy dydaktyczno-wychowawczej w wymarzonej zawodzie w Szkole Powszechnej w Kowalu. Praca w szkolnictwie wymagała, oprócz chęci i zapału, wykształcenia pedagogicznego. Od końca 1945 r. do 25 III 1947 r., w czasie wakacji, uczęszczała na kursy pedagogiczne organizowane przez Kuratorium Pomorskiego Okręgu Szkolnego we Włocławku.

W 1951 r. J. Czarniak opuściła Kowal i wraz z mężem przeniosła się do Pakości k. Inowrocławia. Tam w latach 1951–1954 pracowała w szkole powszechnej. Następnie przeprowa-

58

*Źródło: Słownik biograficzny..., pod red. Z. J. Zasadny,
B. Ziolkowskiego, Hictonek-Kowal 2006, s. 58-59.*

działa się wraz z rodziną do Solca Kujawskiego, pracując od 1954 do 1960 r. również w szkole, po czym na wiele lat, od 1960 do 31 VIII 1972 r. związała się z włocławską oświatą, nauczając i wychowując młodzież w Szkole Podstawowej nr 15. Jako bardzo dobry pedagog oraz wychowawca wielu pokoleń młodzieży wielokrotnie była nagradzana i wyróżniana. Pracę jej doceniły także władze miasta Włocławka, od których 24 VI 1972 r. otrzymała list gratulacyjny.

Od 1 IX 1972 r. przeszła na zasłużoną emeryturę. Nie skorzystała z propozycji pracy administracyjnej w Kuratorium Okręgu Pomorskiego we Włocławku, uznając, że jej miejsce jest wśród młodzieży.

Janina Czarniak zmarła 19 III 1990 r. w szpitalu wojewódzkim w Toruniu. Zgodnie z jej życzeniem została pochowana w grobowcu rodzinnym na cmentarzu parafialnym w Kowalu.

Dnia 22 X 1949 r. wyszła za mąż za Józefa Czarniaka, mieszkańca Nakonowa. Z tego związku urodzili się: córka Iwona Maria — lekarz laryngolog, zamieszkała w Toruniu, oraz syn Andrzej, dr inż. elektronik, zamieszkały w Gdańsku.

Była matką chrzestną Jana Nowickiego, wybitnego oraz cenionego aktora filmowego i teatralnego.

USC w Kowalu, *Księga urodzonych w latach 1905–2005*; Archiw. i pamiątki rodzinne, legitymacje, pisma, (w zbiorach autorki); — Małkowski Z., Słomski M., *Tajne nauczanie we Włocławku i rejonie w okresie okupacji hitlerowskiej 1939–1945*, Włocławek 2004, s. 15; *Monografia 80 lat LMK*, zesp. red. Ż. Kłobukowska, R. Kudel, J. Polak, Włocławek 1998, s. 79, poz. 1; Ziółkowski B., *Walka o polską oświatę i kulturę na Kujawach wschodnich i ziemi dobrzyńskiej w latach 1939–1945*, cz. 2. Region, „Zap. Kuj. Dobrzyń”, 2005, t. 20, s. 96–97; Relacja o tajnym nauczaniu J. Balińskiej (w zbiorach B. Ziółkowskiego); Wywiad z mężem J. Czarniakiem i córką I. Kokozycką-Czarniak zam. w Toruniu (w zbiorach autorki); — Fot. J. Czarniak z archiw. rodziny Czarniaków.

Anna Błażejczak

T:K-861/22 19 Pom.

Wto c.wok.

Balin'ska Janina

✓ Karty informacyjne
lc. 1

++ *Baliniska* *N*
CZARNIAK Janina ps. „Janka”

Kłocianek 1
ZHZ-AK

a

1917-1990

nauczycielka, działaczka społeczna,
wykazywała fałszywe dokumenty, do konspiracji kierowana
przez Olegę Lidkę ps. „Lena”, asprzymiężona prawdopodobnie
przez Gustawa Obaszewskiego, ps. „Giacop”, „Kojtek”,
kierowała z bezpodległym Izotnikiem AK (NN) z Harzawy,
prowadziła w Łowoszu tajne nauczanie polskich dzieci

Zob. Słownik biograficzny..., pod red. Z.J. Zabady, B. Ziółkowskiego,
Kłocianek-Konak 2006, s. 58

Belińska Janina

